

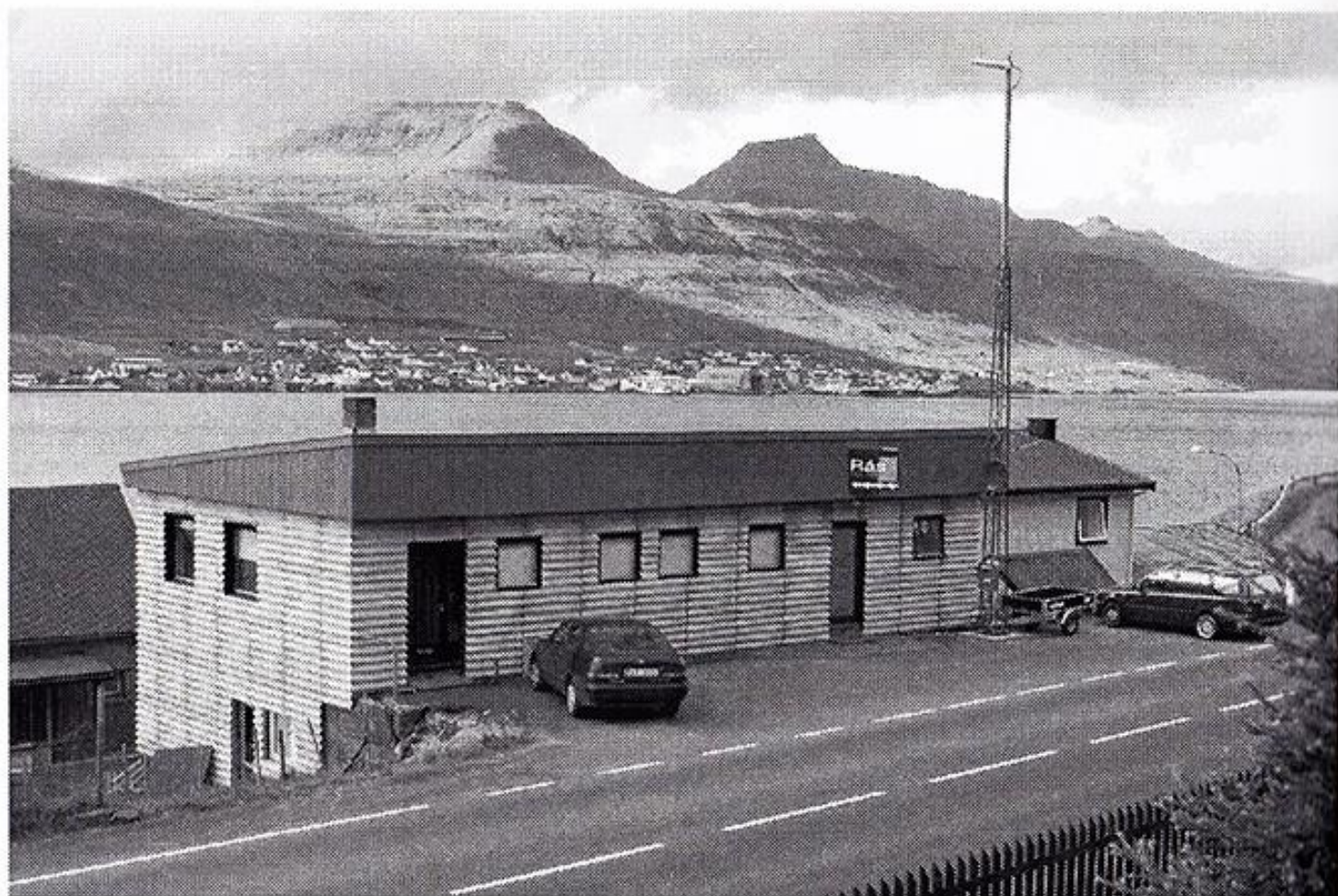

DX·FOKUS

Nr. 1
34. årgang
Januar-februar 2006

·alt om radio

Rás 2

- privat kommerciel radio på Færøerne

Musikken varierer lige fra Vikingarna til Techotronics, men er det meste af tiden folkelig eller stille og rolig AC musik. Mere adult end DR's P4 og mere soft end danske Radio 2 – og afviklingstempoet er så roligt og afdæmpet som på DR for 30 år siden. Vi er på besøg på Færøernes eneste privatejede kommercielle radiostation, Rás 2.

Den færøske public service radio, Útvarp Føroya, havde i årevis haft monopol på at sende radio på Færøerne, men i marts 1998 trådte en ny radiospredningslov i kraft og en gruppe islandske entreprenører fik sendetilladelse til at starte en ny, kommerciel radiostation. Der blev ansat en 20-25 mand og 'Atlantic FM' gik i luften den 7. maj 1999 med fuld musik, hurtig amerikansk-inspireret radio og store armbevægelser. Og så ventede man ellers på, at de mange reklamemillioner begyndte

at vælte ind. Det gjorde de ikke. Og bare fem måneder senere lukkede Atlantic FM med en gæld på 4 millioner kroner.

Men der gik ikke lang tid fra lukningen af Atlantic FM, inden Færøerne fik et nyt bud på en kommerciel radiostation. Rás 2 – der betyder Kanal 2 – gik i luften den 14. december 1999 og denne radiostation var gjort af et noget andet stof.

Manden bag Rás 2 var og er Petur Jacobsen. Han er færøing og var ikke med på Atlantic FM. Han erklærer, at "alt" gik galt på Atlantic FM. På Rás 2 gik man helt anderledes forsigtigt til værks. Man købte selv sit udstyr og lejede sig så ind i Atlantic FM's tidligere lokaler i udkanten af Tórshavn. Nogle få af de tidligere medarbejdere overtog man – men ellers gjorde man meget ud af, at man ikke var en ny Atlantic FM i nye klæder.

Radiohus langt fra Tórshavn

Men nu har man forladt hovedstaden, og i stedet indrettet et radiohus 45 minutters kørsel fra Tórshavn - lidt udenfor den lille bygd Søldarfjørður på Eysturoy.

- Vi købte huset for 2½ år siden og startede med at rive alle vægge ned – og så selv bygge nye vægge op og indrette studier, fortæller Petur Jacobsen til DX-F's udsendte. Det er et dejligt hus, som er pænt indrettet. Men man er bestemt ikke færdige endnu. Her i løbet af vinteren satser man på at indrette et café-studie i husets store kælder, hvor der skal være plads til 40-50 mennesker.

Afstanden til Tórshavn er i luftlinie kun ca. 15 km... over vand – men vejafstanden er 60 km. For at komme fra Tórshavn skal man først køre nordpå, op langs det meste af Streymoy inden man kommer over broen til Eysturoy og herfra går det så ind midt på øen, hvorfra man kører ned langs den vestlige side af Skálafjørður – inden man finder stationens bygning, der ligger lige ud til landevejen, og med en enestående smuk udsigt ind over fjorden.

Petur bor selv lige ved siden af radiohuset og siger, at beliggenheden ikke giver problemer – hverken i forhold til at tiltrække medarbejdere, i forhold til reklamekunderne eller i forhold til programvirksomheden generelt.

Som et eksempel nævner Petur, at da man sidst søgte nye medarbejdere til stationens morgenprogram, fik man 80 ansøgninger.

Hele sendefloden kommer dog ikke fra Søldarfjørður. Programmet mellem kl. 15 og 17 sendes fra et lille lokale, man har lejet i Tórshavn og som i øvrigt ligger lige ved siden af de gamle Atlantic FM studier i Tórshavn. Rás 2 har ansat 1½ medarbejdere i Thórshavn.

Størst gennemslagskraft hos de unge

Rás 2 sender et meget varieret programtilbud i løbet af en dag. Stationen sender et slags full service forman, men der sendes meget populær musik – ikke så meget dansk som nogen måske kunne forvente – og meget varieret musik. Det meste er dog meget afdæmpet.

- Vi står stærkest hos de unge, fortæller Petur Jacobsen.

- Ifølge en Gallup-undersøgelse vi fik lavet i 2002 lytter 50 pct. af færingerne mellem 15 og 44 år til os.

Man har i øvrigt lige fået lavet en ny Gallup, som det dog ikke efterfølgende – på trods af flere forsøg – er lykkedes DX-F at få tal fra.

- Rás 2 lyder meget forskellig fra kommerciel radio i f.eks. Island, Storbritannien og Danmark. Hvorfor den meget langsomme programafvikling med pauser og langsom stemmeføring på Rás 2, spurgte DX-Fokus stationslederen, der smilede venligt som svar – og efter lidt tøven svarede:

- Jaeh – vi er jo amatører. Men vi har godt nok diskuteret lidt om vi skulle begynde at crossfade i musikken, men ... lad os nu se.

Torsdag aften er specielt for de unge og lørdag aften er der fokus på musikken fra 60'erne og 70'erne.

Der er også plads til kristelige programmer på Rás 2. I alt 8 pct. af sendetiden går til det religiøse. De fleste af de kristne programmer og indslag er dog betalte og er dermed med til at sikre et godt indtægtsgrundlag for radioen. Selv om de kristne har deres egen radiostation på øerne – Lindin – så er det interessant for kristne grupper at få placeret kristne programmer og indslag på Rás 2, der har mange flere lyttere. Hver dag kl. 9.45 og 21.15 sender man dog sin egenproducerede korte gudstjeneste.

Dagens udsendelser starter hver morgen kl. 7. Sådan cirka. Der lægges ikke så stor vægt på, at komme i gang præcis til tiden. Og når det er så sent radioen starter, så hænger det sammen med at færingerne generelt står sent op. Der er to morgenværter – der begge er halvtidsansatte – der står for programmet. Siden DX-F var på besøg er pro-

grammet dog blev lukket, og Rás 2 starter nu først dagens udsendelser kl. 8.

Særdeles populært er stationens ønskeprogram alle hverdage kl. 13-15 'Ynskiløtan'. Hver dag mellem 12 og 13 åbnes telefonerne for at tage imod ønsker og hilsner, og radioens 4 telefonlinier er for det meste optaget hele tiden af lyttere der ikke kun vil sende hilsner og ønske plader, men som også fortæller små sjove historier – der, når de bringes i programmet – kan få det store smil frem hos lytterne.

Og musikken i Ynskiløtan favner bredt. Det ene øjeblik kan det være Vikingarna – det næste Technotronics. Men der er dog en overvægt af mere folkelig musik og der spilles meget færøsk musik i disse to timer, ikke mindst færøske versioner af kendte dansktopslagere. Der ønskes og spilles sågar en del dansk musik, der som nævnt ellers ikke høres ofte på Rás 2.

Programmet bestyres hver dag af Eyð Høj Abrahamsen (se forsiden), der på trods af sin unge alder, gør et godt og professionelt stykke arbejde

Udover musikprogrammer og specialprogrammer er der nyhedsudsendelser fire gange om dagen – kl. 12, 15, 18 og 21.

ÚF har dårligt nok opdaget Rás 2

Den offentlige station Útvarp Føroya (ÚF) har været vant til at have lytterne for sig selv i mange år. Man kalder sig i øvrigt fortsat stort set aldrig 'Útvarp Føroya' i stationens udsendelser, men siger i stedet altid 'Útvarpid' – altså "radioen" i bestemt form. For ÚF er der tilsyneladende kun én radiostation. Petur Jacobsen konstaterer, at ÚF nærmest ignorerer Rás 2. De nævner i hvert fald absolut aldrig Rás 2 på nogen måde.

- Vi har ikke noget med ÚF at gøre. De er tilsyneladende sure og fornærmede på os. De vil i hvert fald ikke samarbejde. Peter Jacobsen har forsøgt et par gange, at komme i dialog med ÚF om noget praktisk samarbejde, men er blevet afvist.

ÚF, der også sender reklamer, har en årlig omsætning på 20-30 millioner kroner, mens Rás 2's omsætning er på bare 2-3 millioner kroner.

- Vi er ikke en konkurrent til ÚF, men snarere som et supplement", fortsætter Petur Jacobsen. Han erklærer, at Rás 2 ikke lægger specielle populære programmer på samme tidspunkt, som ÚF sender specielt populære programmer.

Men der er sket meget med ÚF siden Rás 2 begyndte at sende. - Mange siger, at ÚF er blevet bedre siden vi begyndte at sende, siger Petur Jacobsen og tilføjer: - I virkeligheden er de blevet langt mere populistiske end før. De sender meget mere musik og underholdning, mens de kulturelle programmer og indslag spiller en meget lavere rolle.

Ville gerne sende på mellembølge

Rás 2 har efterhånden fået opbygget et tæt net af FM-sendere over hele Færøerne. Men det er ikke alle steder signalet er lige godt – og nogle få steder er der stort set intet at høre. Man arbejder stadig på sagen og to nye sendere er på vej.

Til gengæld er der ikke udsigt til, at Rás 2 vil kunne komme til at høres i de mange tunneler på Færøerne. Det er rasende dyrt. Der skal installeres en slags teleslynge – der går hele vejen igennem tunnelen for at det virker, og det koster 100.000 kr. pr. tunnel.

- Men det må da kunne gøres billigere?, spørger DX-F. Petur Jacobsen, der selv er meget interesseret i det tekniske, fortæller, at man faktisk HAR forsøgt med en lille FM-sender for enden af en tunnel og med en retningsbestemt antenne, der peger ind i tunnelen, men det virker ikke. Efter 3-400 meter forsvinder signalet.

Rás 2 får af og til lytterrappporter fra DX-lyttere, der har fanget stationen. Bl.a. har man fået rapporter fra Nederlandene og Finland, og Petur Jacobsen har selv hørt sin egen station i det vestlige Norge – på 106.0 MHz.

Rás 2 kunne godt tænke sig at sende på mellembølge. Så kunne stationen også høres af de færøske fiskere, når de er på havet.

Sidste år, da ÚF havde nedbrud på deres store mellembølgestation i Akraberg, der ligger på sydspidsen af Suðuroy, mente teleteknikere, at det ville koste 7 mio. kr., at reparere senderen. Rás 2 tilbød i stedet at starte mellembølgeudsendelser på

ÚF's frekvens 531 kHz for kun 3 mio. kr. Så fandt ÚF og teleteknikerne pludselig ud af, at de godt kunne komme i gang med at sende igen. Meget hurtigt og for et helt andet beløb.

Tænker en lille smule på tv

Mange kommercielle radiostationer sender et to-format system, men der er ingen aktuelle planer om en 'Rás 3', forsikrer Petur Jacobsen. Det hænger bl.a. sammen med de skyhøje musikafgifter til Gramex, der er fire gange så store som i Danmark. KODA afgiften er den samme. Der er dog udsigt til bedre tider, da ophavsretsområdet i et vist omfang overgår fra at være et dansk anliggende til at være et færøsk anliggende i løbet af 2006.

- Gramex har misbrugt deres monopol og siden vores start har vi betalt omkring 250.000 kr. for meget, siger Petur Jacobsen, der glæder sig over at Gramex nu langt om længe er blevet sat på plads og at der er udsigt til, at stationen får de mange penge betalt tilbage.

- Så – måske bliver der med tiden alligevel mulighed for en 'Rás 3'? Petur Jacobsen ryster på hovedet og betror i stedet DX-Fokus' udsendte, at han i stedet har puslet en lille smule med tanken om at lave tv. Det kan i hvert fald umuligt gøres dårligere end den offentligt ejede tv-station på Færøerne,

Sjónvarp Føroya (SvF), der dårligt nok sender en halv times selvstændigt stof om dagen.

Petur Jacobsen er i øvrigt fortrøstningsfuld for fremtiden. 75 pct. af indtægterne kommer fra reklamer og 25 pct. fra sponsorering. Bingo har man også prøvet i et årstid, men både ÚF og SvF har også bingo og konkurrencen herfra er for hård. Men det går godt med reklamesalget. Det er ikke engang nødvendigt med et opsøgende salg. Kunderne kommer af sig selv.

Optimismen baseres også på, at færingerne bruger rigtigt meget tid på at køre i bil – på de mange og overordentligt fine veje – og så lytter de radio.

En anden god ting for Rás 2 er de mange strejker på Færøerne – og specielt godt er det, at det oftest er de offentligt ansatte der strejker. Dermed lukker ÚF i en lang periode for alle udsendelser – på nær et par nyhedsudsendelser.

- Og dét er slet ikke så tosset for os, griner Petur Jacobsen.

*Tekst og foto:
Stig Hartvig Nielsen*